

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΑΣ-ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΥΠΔΒΜΘ

Στο κείμενο του ΥΠΔΒΜΘ που δόθηκε στην Πανεπιστημιακή κοινότητα απουσιάζει η σε βάθος ανάλυση της κατάστασης των Ελληνικών ΑΕΙ και πολύ περισσότερο των αιτιών που οδήγησαν στην όποια σημερινή υποβάθμιση. Αντίθετα προβαίνει σε μια σειρά ρητορικών ερωτημάτων για το πώς η Ανώτατη Εκπαίδευση θα συνεχίσει να παίζει τον ευεργετικό της ρόλο στην παραγωγή νέας γνώσης, την ανάπτυξη μέσω της ανταγωνιστικότητας, τη σύνδεση με την κοινωνία έτσι ώστε να υπηρετεί και κάποια νεφελοδμή «Ολοκληρωμένη Εθνική Στρατηγική για την ανάπτυξη».

Αποφεύγει την αναζήτηση αιτιών και υπευθύνων και αρκείται σε γενικόλογες ευθύνες της Πολιτείας (όπως για παράδειγμα στη μαζικοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης και την άκριτη ίδρυση Ιδρυμάτων και Τμημάτων) ενώ για τα υπόλοιπα κακώς κείμενα και την υποβάθμιση των Πανεπιστημίων την ευθύνη φέρουν οι Πανεπιστημιακοί. Αναφέρεται για παράδειγμα στην εισαγωγή ότι η θέση των Ελληνικών ΑΕΙ είναι σε χαμηλή σειρά σε σχέση με τα άλλα της Ευρώπης χωρίς όμως να περιγράφει τα κριτήρια που στηρίζεται η αξιολόγηση αυτή ώστε να φανούν τα αίτια και οι υπεύθυνοι.

Μία καινοτομία του «προς διάλογο κειμένου» είναι ότι η Κυβέρνηση φαίνεται πως έχει αποφασίσει τις βασικές αλλαγές που αυτή θέλει να εφαρμόσει και ζητάει τη γνώμη μας σε επιμέρους ζητήματα όπως για παράδειγμα τη σύνθεση και τις αρμοδιότητες του Συμβουλίου. Επομένως δεν είναι ένας ανοικτός διάλογος αλλά περιορισμένος μόνο σε ορισμένα θέματα επιλογής του Υπουργείου.

Οι προτάσεις της κυβέρνησης για την επίλυση των προβλημάτων των ΑΕΙ στηρίζονται στην καινοτομία, την αριστεία, τη διεθνοποίηση, την ανταγωνιστικότητα και τη λογοδοσία που θα οδηγήσουν στην αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης και της έρευνας ώστε να είναι διεθνώς ανταγωνιστική. Οι προτεινόμενες αλλαγές έχουν τρεις βασικούς άξονες: 1. Τον τρόπο διοίκησης των ΑΕΙ, 2. Τον τρόπο παροχής της γνώσης (αλλαγές στη σύνθεση των βαθμίδων ΔΕΠ και εκλογή των μελών ΔΕΠ, στη δομή των Πανεπιστημίων με κατάργηση του Τμήματος σαν βασικής ακαδημαϊκής μονάδας καθώς και εισαγωγής των φοιτητών στα ΑΕΙ, την ίδρυση ξεχωριστών σχολών για τα μεταπτυχιακά προγράμματα). 3. Την ενίσχυση του διεθνούς χαρακτήρα και τη διεθνοποίηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Οι αλλαγές που προτείνονται για τη διοίκηση των ΑΕΙ είναι μια μορφή συνδιοίκησης, της Συγκλήτου από τη μια που εκλέγεται από την Πανεπιστημιακή Κοινότητα, και του Συμβουλίου από την άλλη με συμμετοχή κοινωνικών ή και ιδιωτικών φορέων. Η πρόταση αυτή αποδυναμώνει το ρόλο της Συγκλήτου στη διοίκηση των Πανεπιστημίων. Η συμμετοχή εξωπανεπιστημιακών παραγόντων στο Συμβούλιο δημιουργεί όχι μόνο θέματα αντισυνταγματικότητας αλλά και προβλήματα δυσλειτουργίας στη διοίκηση των ΑΕΙ. Αυτό γιατί η σύνθεσή του θα είναι πολυμελής και ετερόκλητη, ενώ με τις προτεινόμενες αρμοδιότητές του θα εξελιχθεί σε ένα παντοδύναμο όργανο διοίκησης και ελέγχου των ΑΕΙ που έρχεται σε αντίθεση με την δήθεν αυτονομία και αυτοτέλεια των ΑΕΙ που επικαλείται η κυβέρνηση. Η εκλογή και παύση από τα καθήκοντα του Πρύτανη που επιλέγεται από το Συμβούλιο και προΐσταται της Συγκλήτου που θα εκλέγεται από την Πανεπιστημιακή κοινότητα πως συμβιβάζονται; Η δυνατότητα παροχής εκπαιδευτικού έργου από τον Πρύτανη που δεν θα έχει εκλεγεί με τον ίδιο τρόπο και τα ίδια με τα μέλη ΔΕΠ Ακαδημαϊκά κριτήρια πως συμβιβάζονται;

Η επιδίωξη της κυβέρνησης με το μέτρο αυτό, τον προτεινόμενο τρόπο αμοιβής των μελών ΔΕΠ καθώς και άλλα μέτρα όπως αυτό για τη σίτιση των φοιτητών είναι η παραπέρα μείωση των κρατικών κονδυλίων προς τα ΑΕΙ και η μερική χρηματοδότηση από ιδιωτικές

επιχειρήσεις. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στην εξάρτηση των Πανεπιστημίων από ιδιώτες και την μετατροπή τους σε επιχειρήσεις τύπου ΠΑΕ με τελική κατάληξη την ιδιωτικοποίηση των ΑΕΙ. Η δυνατότητα «χορηγίας ΕΔΡΩΝ» στο Πανεπιστήμιο από Ιδιωτικούς φορείς κινείται στην ίδια κατεύθυνση. Η κυβέρνηση μετά την αναγνώριση των γνωστών κολεγίων σε Ιδιωτικά ΑΕΙ και εναρμονιζόμενη όπως γράφεται και στην πρότασή της με τις απαιτήσεις της «παγκοσμιοποιημένης αγοράς εργασίας», προχωράει σε δομικές αλλαγές που θα οδηγήσουν τελικά στην ιδιωτικοποίηση των ΑΕΙ.

Οι προτεινόμενες αλλαγές στη σύνθεση των βαθμίδων ΔΕΠ με την κατάργηση της βαθμίδας του Λέκτορα και τη μονιμότητα της βαθμίδας του επίκουρου, της κλειστής διαδικασίας στο τρόπο εκλογής των μελών ΔΕΠ και την πρόσληψη λεκτόρων εκτός ΔΕΠ για διδασκαλία, είναι μέτρα που θα οδηγήσουν στην υποβάθμιση αντί της αναβάθμισης της παροχής και διάχυσης της γνώσης. Δεν είναι επίσης ξεκάθαρα ο τρόπος πρόσληψης των νέων λεκτόρων και η διάρκεια των συμβάσεών τους με κίνδυνο να αποτελέσουν τη νέα ομάδα των εργαζόμενων συμβασιούχων περιορισμένου χρόνου. Η συμμετοχή επιστημόνων από ΑΕΙ εξωτερικού στα Εκλεκτορικά Σώματα μπορεί να φαίνεται θετική αλλά δύσκολα θα εφαρμοστεί και μπορεί να δημιουργήσει παραπέρα δυσκολίες και καθυστερήσεις στην εκλογή των μελών ΔΕΠ.

Στο θέμα της διεθνοποίησης της Ανώτατης Εκπαίδευσης κανείς δεν μπορεί να έχει αντιρρήσεις και ήδη έχουν γίνει σημαντικά βήματα από τα Πανεπιστήμια. Προέχει όμως η επίλυση πολλών προβλημάτων, όπως της υποδομής, της οργάνωσης με τη μείωση της γραφειοκρατίας, της βελτίωσης των προγραμμάτων σπουδών κ.ά. Πιστεύουμε ότι τουλάχιστον για το ΓΠΑ η εσωστρέφεια που μας κατηγορεί το Υπουργείο δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Η σύνδεση και συνεργασία του ΓΠΑ με πολλούς κοινωνικούς φορείς ακόμη και ιδιωτικούς το αποδεικνύουν και αυτό μπορεί να ενισχυθεί μελλοντικά. Η ίδρυση ξεχωριστών σχολών για μεταπτυχιακά προγράμματα που προτείνεται θέτει πολλά ερωτήματα και κύρια το οικονομικό, ένα πρόβλημα που επιδιώκει να λύσει η κυβέρνηση με τις υπόλοιπες προτάσεις της εκτός αν και αυτές είναι ιδιωτικές.

Η Πανεπιστημιακή κοινότητα οφείλει να μελετήσει σε βάθος τα σημερινά προβλήματα και να προτείνει μέτρα για την επίλυσή τους στην κατεύθυνση της βελτίωσης της παρεχόμενης γνώσης, της αναβάθμισης της έρευνας λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της Ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας γενικότερα και όχι της «παγκοσμιοποιημένης οικονομίας» και «παγκοσμιοποιημένης αγοράς εργασίας», με τα ήδη γνωστά αποτελέσματα στην Ευρώπη και τον κόσμο. Το Πανεπιστήμιο πρέπει να είναι ανοικτό στην κοινωνία, να προωθεί την ελεύθερη και κριτική σκέψη, να παράγει πτυχιούχους με ολοκληρωμένη γνώση σε ένα επιστημονικό πεδίο και όχι πτυχιούχους για την υπηρετήση των στόχων της παγκοσμιοποιημένης αγοράς. Να προωθεί ισόρροπα τη βασική και την εφαρμοσμένη έρευνα. Τα στοιχεία αυτά δεν μπορεί να υπηρετηθούν με τις αλλαγές που προτείνονται από το Υπουργείο όπως η κατάργηση του Τμήματος ως βασικής Ακαδημαϊκής Μονάδας και η αντικατάστασή του με τη Σχολή και τις Πιστωτικές Μονάδες που θα δίνουν πρακτικές δεξιότητες προσαρμοσμένες στις ανάγκες της αγοράς.

Σε μία σύντομη αναφορά στα αίτια της υποβάθμισης της ανώτατης εκπαίδευσης θα μπορούσαν να αναφερθούν τα παρακάτω: 1. Η άκριτη δημιουργία πολλών Τμημάτων και Ιδρυμάτων σε όλη την Ελλάδα για την εξυπηρέτηση κύρια κομματικών συμφερόντων, η εισαγωγή μεγάλου αριθμού φοιτητών/τμήμα και η χαμηλότερου επιπέδου εισαγόμενοι φοιτητές. 2. Η ανεργία των νέων επιστημόνων, οι μειωμένες δαπάνες για την έρευνα και τα ΑΕΙ καθώς και οι χαμηλές αποδοχές των Πανεπιστημιακών. 3. Ο μη εκσυγχρονισμός των προγραμμάτων σπουδών και ο τρόπος παροχής της γνώσης (το ένα πανεπιστημιακό σύγγραμμα αντικαταστάθηκε από δύο χωρίς να αλλάξει κάτι ουσιαστικά). 4. Η ανωτατοποίηση (με ένα νόμο) και χωρίς αξιολόγηση των ΤΕΙ και η αναγνώριση των Κολεγίων ως ΑΕΙ. 5. Η καθιέρωση

των 3 ημερών παρουσίας των καθηγητών στα ΑΕΙ και οι σε πολλές περιπτώσεις διαρκής απουσία τους από τα ΑΕΙ 6. Το αυξημένο διοικητικό έργο των μελών ΔΕΠ και η γραφειοκρατία που διαρκώς μεγαλώνει κάθε χρόνο. 7. Η μη ολοκλήρωση των μαθημάτων (13 εβδομάδες), το σύστημα προαγωγής των φοιτητών (φοιτητής εγγράφεται στο 5^ο έτος χωρίς να έχει περάσει κανένα μάθημα κ.λ.π.). Ποια από τα πάνω προβλήματα θα επιλύσουν οι προτεινόμενες αλλαγές του Υπουργείου;

Σαν πρώτες προτάσεις στο διοικητικό Τομέα θα μπορούσαν να είναι: Τα ίδια τα ΑΕΙ με την αναδιάρθρωση, αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό των διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών τους ν' αναλάβουν την ευθύνη του προγραμματισμού και της αποτελεσματικής διαχείρισης των οικονομικών τους αφού μέχρι σήμερα δεν είχαν ουσιαστικά την αυτονομία και αυτοδιαχείριση. Μείωση της γραφειοκρατίας, κατάργηση των δεκάδων κωδικών, διαχείριση των χρημάτων από τα εργαστήρια ή τους τομείς και έλεγχος από κεντρικό όργανο του Πανεπιστημίου. Να μελετηθεί πάλι ο τρόπος εκλογής του Πρύτανη με πιθανή μείωση του ποσοστού των φοιτητών.

Το Τμήμα να παραμείνει σαν βασική ακαδημαϊκή μονάδα και να εκσυγχρονιστούν τα προγράμματα σπουδών που παρέχει το καθένα. Η σύνθεση των μελών ΔΕΠ να παραμείνει ως έχει αλλά θα πρέπει να εξεταστούν ο χρόνος παραμονής σε μια βαθμίδα, τα κριτήρια προαγωγής και η σύνθεση των εκλεκτορικών σωμάτων.

Είναι γνωστό ότι το προτεινόμενο μοντέλο συνδιοίκησης είναι παρόμοιο με αυτό που έχει εφαρμοστεί σε ορισμένες Ευρωπαϊκές Χώρες και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Πιθανόν να είναι πετυχημένο στην Αμερική μια Χώρα που λειτουργεί σαν μητρόπολη του καπιταλισμού. Η εφαρμογή του όμως στις Ευρωπαϊκές Χώρες δεν φαίνεται να είχε πάντα καλά αποτελέσματα. Ήδη χώρες όπως η Μεγάλη Βρετανία, η Γαλλία και η Ιταλία δοκιμάζονται από την εφαρμογή παρόμοιων μέτρων ενώ προβαίνουν σε μεγαλύτερες αυξήσεις των διδάκτρων και μειώσεις των δημοσίων δαπανών τους για την παιδεία.

Με βάση τα παραπάνω το κείμενο του ΥΠΔΒΜΘ στις βασικές του επιλογές περιλαμβάνει και προτάσεις οι οποίες θίγουν το χαρακτήρα της δημόσιας ανωτάτης εκπαίδευσης ενώ δεν προωθεί την αυτοδιοίκηση των Πανεπιστημίων αλλά αντίθετα τον έλεγχο από Ιδιωτικούς φορείς που μπορεί να αποτελέσει την αρχή της Ιδιωτικοποίησης των ΑΕΙ. Τα ζητήματα αυτά εκτός των προβλημάτων που θα επιφέρουν στη διοίκηση των ΑΕΙ εγείρουν και σοβαρό θέμα συνταγματικότητας. Η συνέλευση πιστεύει ότι το σημερινό και μελλοντικό Πανεπιστήμιο πρέπει να έχει δημόσιο χαρακτήρα, να είναι αυτοδιοικούμενο, ανοιχτό στις ανάγκες της κοινωνίας, και κρίνει ότι η κατεύθυνση αυτή δεν εξυπηρετείται από τις προτάσεις του 'κειμένου διαβούλευσης' και τον προσχηματικό διάλογο που έχει ξεκινήσει με αφορμή την κατάθεσή του από το ΥΠΔΒΜΘ.

Η Συνέλευση του Τομέα προτείνει: 1. Την απόσυρση του κειμένου διαβούλευσης του ΥΠΔΒΜΘ. 2. Η Πανεπιστημιακή κοινότητα θα πρέπει να μελετήσει διεξοδικά και σε βάθος την κατάσταση στα Ελληνικά ΑΕΙ και να προτείνει λύσεις στην κατεύθυνση ενός δημόσιου, αυτοδιοικούμενου και με οικονομική αυτοτέλεια Πανεπιστημίου.